DIKTER

AF

MIKAEL LYBECK.

--------------FÖRSTA SAMLINGEN. -------------- BORGÅ 1890. WERNER SÖDERSTRÖMS FÖRLAG.

Helsingfors, J. Simelii arfvingars boktryckeri aktiebolag, 1890.

Förord till den elektroniska utgåvan

Detta verk har hämtats från **Nationalbiblioteket i Helsingfors**. Det anpassades och OCR-tolkades för Projekt Runeberg i januari 2014 av Bert H.

Soluppgång.

Molnfri är rymden

och lugn ofvan vattnet bor.

Sommarnatten sitt flor

drar från de öde landen;

närmaste stranden

först ur skymningen gror.

Hafsnymfer lockats att svärma vid ytan nyss; tjusta af luftens kyss, plötsllgt ur djupet komna, somliga somna, andra späja och lyss.Varm, blodig rodnad begynner i öster gry. Skrämda nymferna fly åter i systrars sköte. Herskarens möte purprar himmelens hy.

Sol, sol, du nalkas — naturen håller ditt hof. Sörjande dagen sof, medan ditt guld var borta; morgonens korta tystnad höjer ditt lof.

Sol, sol, du stiger

alt närmare hvalfvets krön.

Pordom böjde i bön

folken knä for ditt öga.

Störtade, höga

gudom, hvad du är skön!Eindebaiui.

Ja, man har sagt till hans lilla syster, att han, den väntade, skänkts af Gud. „Det söta kräket“, „förbaskadt vaket“, med runda ögon ser stint i taket, det tål ej tvång och har ondt för tänder och ger beständigt sitt misshag ljud.

Hur kan väl någonsin han förlika att man har sagt, att han ej får skrika, ty han vill skrika, så huset hör det, att han är människa — och han gör det!Ett ömkligt hölje af hvita lindor med våld hans frihet man fängslat i, och han ska vaggas och han ska sofva, men yttra sig ska han låta bli.

Fick väl i somras han lifvets gåfva för att bli kramad, om ej ihjäl, så dock af alla ... och en i sänder? Nej, fri han föddes till kropp och själ.

Ha tyranni, som på individen med yllebindlar vill bära hand!

Han har ju ben och han har ju händer (om ock tils vidare inga tänder), och han vill bruka dem fritt i striden för frihet — frihet från alla band. Hvem vågar påstå, och dock bli trodd, att han är grön som en plantas grodd och intet vetande hunnit samla?Oh, altför väl vet han hur de gamla behandla ungdomens frihetsglöd och söka kväfva den under askan!

På frihet skrek han och ej på flaskan, när första gången hans stämma ljöd. Ett ömkligt hölje ...

„Nå, dra då nitton... för den och den! Just nyss

gaf ungen hals, och så nu igen ...

Vyss, vyss!uPå rosigt hyende dagen dör, mitt lugn försvinner med den.

När månne, mitt hjärtas hjälte, jag hör din kända stämma igen?

Jag ser den gröna och lummiga lund, som vittne till mötet var; dit går min tanke så mången stund och vet att den finner svar.Nu sitter jag ofta i gräset där

och gråter i tysthet ut,

när kvällen drömmer och natten är när'

och dagens arbete slut.

Med brudens stolthet och brinnande blod min älskling jag tänker på.

Han är så härlig, han är så god — jag ser honom ständigt så.

Och genast känner jag djupt i mitt bröst en längtan, förförisk och vild.

O, blott han hörde min kallande röst, ej vore från mig han skild!

Hur ville jag icke smeka hans hår och kyssa hans leende läpp!

Om midjan känner jag än, som i går, den kraftiga armens grepp.Jag vet att kunde min blick honom uå, förklarad blefve dess glans; jag vet jag är ung och vacker, som få, men vet också: jag är hans!

Så tag mig sådan jag är i dag, min fria kärlek, mitt alt!

Mins mig, där fjärran du är — och jag skall löna dig tusenfaldt!'©årf bösfci minne.

En prolog.

Vid hafvets sida

ett landskap kännen I nog, hvars vida och låga slätt emot norden går. Ljungtäkta, sandiga hedar — strida och djupa älfvar, med gröna stränder — samt sedan skog så långt ögat når. Vid hvarje mynning en stad, en by, enstaka gårdar och åkerländer.

Vid horisonten en rosig sky... det är den morgon, som börjat gry.Än öfver näjden ett töcken dröjer, en skymningsdager.

Och bonden äter och dricker — plöjer

och sår — samt nöjer

sig med att ständigt ej lida svält.

Hvar dag han tager

såsom den kommer... och tyst fördrager; men nästan aldrig han tanken höjer till mer i lifvet.

Är icke detta ett arbetsfält, åt viljan gifvet?

Vi bära ansvar för hvad vi gjort, men ock för det, som af oss försummats och som vi bort.

Skall detta dunkel få evigt bli fva, och kunna aldrig vi det fördrifva?

Det är vår plikt — har dess röst förstummats?Grip värket an! — Vore det ej stort att kunna säga,

när lifvets skymmande kväll är inne, att vi arbetat med vaket sinne, hvar på sin ort,

för mera ljus i det land vi äga? — Ja, detta vore vårt bästa minne.

Som frukt om hösten är tiden mogen.

Där nu är rådande half forvildning vi vilja hafva den högre bildning, som vet och tänker — men trifs vid plogen. Ha vi ej tid

att något göra for folkets bästa?

Den svenska bonden är främst vår nästa. Den hårda strid

han nödgas kämpa om bröd med jorden, om fångst med hafvet,gör honom trumpen och trög i orden.

Men gry där finnes, om ock begrafvet.

Låt honom pröfva de nya rön,

dem endast trägen

och öfvad forskning omsider vunnit

som arbetslön!

Och de, som längre än han ha hunnit på kunskapsvägen och ha förmågan att andra lära, må gå tillbaka och så de frön, som skola kommande skördar bära.

De första, spirande, ljusa skotten bli såningsmännens förtjänta ära.

Numera räcker

det länge ej, innan dagen bräcker — det är vårt hopp.

Ja, för vårt älskade Österbottenskall sol gå opp!

Må med den värme, det ljus den bringar vår tro på lifvet få starka vingar, så att vi djärfvas

med segerstolthet de strider minnas, som offer kräfde — men kunde vinnas. Vi blefvo födda i morgonväkten.

Hvar ädel sträfvan en gång skall ärfvas af nya släkten.

Ty denna kamp för vår hembygds sanna förkofran aldrig får mera stanna.

Om under loppet af striden krafterna mattas af, så låt dock hoppet om ljusets seger ej gå i kvaf!

I ödets ständiga lotteri

med blinda ögon vi välja lotten.

Du gamla, älskade Österbotten,må din en lysande framtid bli!

Ja, än en gång: vore det ej stort att kunna säga,

när lifvets skymmande kväll är inne, att vi arbetat med vaket sinne, hvar på sin ort,

för mera ljns i det land vi äga? — Ja, detta vore vårt bästa minne.Småstadsoy.

Häggar, rönnar och syren mellan gårdarna i staden; korna gå i esplanaden ... men af människor ej en.

Öfver bron på tröga hjul kör en fora — drängen söker sofva, där han går och röker. Solen steker, het och

gul.Några ungar i en brant gräfva skrikande i mulleu: andra passa på vid tullen, öppna grinden, få en slant.

Nära färgarns farstuknut står en ilsken hund och skäller. Grannen undrar hvad det gäller, går till porten, tittar ut.

Klockarn undan värmen flytt till sin hummelsal och blundar ... vaknar, svär i alla hundar och så somuar han på nytt.

Nya vägen ner till sjön drängen med sin fora hunnit. Strax därpå har sta'n försvunnit bakom björk och hägg och rönn.Om hvarandra i det blå draga skyar, fjäderlätta, vågor skvalpa och berätta, kvicka, lekande och små. Solen bländande sin hetta öfver vattnet gjuter ...

Oh, hur pojken njuter, när han ställer alt till rätta! Skulle kanske han ej vetahvar det lönar sig att meta? Bakom udden är det grandt, här invid stå rysjepålar, och på afstånd vassen prålar, gul och ymnig, viken rundt.

Båten svängt sig bra för resten — tobak har han gömd i västen.

I en hög och lummig rönn föra kråkorna ett väsen, som hörs ända ut på sjön. Mellan bottenslam och grus slingra alger sig i sanden, och de vattendränkta banden, bildade af abborrgräsen, vagga glittrande i ljus.Med en sista blick på läget slår sig pojken makligt ned. Efter att ha ordnat träget, flyttat brädet halft på sned, känt om knifven är i skidan, sett om hvarje don är med och lagt årorna åt sidan, sitter han i stum förbidan. Mössan retar honom smått, lågt i pannan har han skärmen, och så tryckande är värmen. Nej, nu finner han för godt ta en papyross ur fickan; eld får han med första stickan, gömmer därpå åter asken, öppnar rocken, drar en rök, lyfter lätt och på försök närmsta spö och jämkar masken nyper af den vant och händigt,men ger akt likväl beständigt. Hade han en mört till bete, blefve här ett härligt mete.

Nu gå tankarna på fläng, medan aftonen sig närmar och en vilsen broms, som svärmar, envist gnolar sin refräng.

Månne hemma man på hällen

steker svamp som bäst till kvällen?

Vore ypperligt ändå,

om en stackars gädda ägde

nog förstånd att bita på,

och om fisken sedan vägde

tio skålpund eller så.

Det tyks annars lugna snart, vågorna bli utan fart, slakna sömniga och tunga,så att båten slutat gunga.

Ej ett enda napp en gång!

Redan minsta abborrpinne kunde lifva upp ens sinne; eljes väntan bllr för lång.

Se, hur solen, röd och mogen, kryper skyndsamt bakom skogen! Molnen växlat färg och form, och det förefaller som det nästa morgon blefve storm. Hvilka strimmor kors och tvärs! „Men jag brydde mig ej om det, blott jag finge hälst en gers“.

Än ett bleknadt skimmer lyser en sekund vid strandens bryn; därpå mörknar hastigt skyn.Pojken märker att lian fryser, och hans synkrets blir alt trängre.

„Här ska tusan sitta längre!“xxxxxx xx.;.xx %

ivyyvvOK'XXV

mg x x x y. s. y. x x x x x ill txxÄ-tvv?xxyy-f.

I somros.

I somras i sorglös frihet hans dag förflöt.

På ryggen

bland väppling låg han och slogs med myggen och njöt.

Den höga himmeln och vattnets krusningvid stranden såg han i »tum förtjusning. Blef vinden friskare, till segels gick han, och vänner fick han i alla fiskare.

Till hafs med dem öfver fjärden bar det. Ja, härligt var det i somras!

I vinter,

när vågen fryser och marken lyser af snön — då skall han tänka på väpplingsbädrlen vid brädden af sjön.Och det skall länka hans tankars här ifrån förtreten med vinterkylan på möjligheten utaf en sommar, som evig är.iipplondning.

Där kustens sandiga sträcka går under i vattrad bädd, och hägringar ögat gäcka bland holmarnas blånande räcka, två öar trona i bredd.

Hos fiskarn minnen de väcka, och sägnen förtäljer i sång, hur här från ny och till nedan, i tidernas tider redan, de sträfvat att mötas en gång.I manlig daning den ena och dyster och skroflig form sitt ref, sina resliga tallar och rötter och hopade vallar, sin egen styrka allena har lit till i nordanstorm.

Och städse, när oväder larmar, står furan med knotiga armar och hör, när det drager förbi, hur stammarna vindarna håna, och klipporna bullrande låna af åskan dess melodi, som villigt strax stämmer i, när bristande våg, som strandar, sin svagare suckan blandar med måsarnas skärande skri.

Och hur det vredgade hafvet än brottas om hvarje tum, dess våld blir ständigt begrafvet i splittrade böljors skum.Men trygt och förtroligt gömmes och värnas den andra ön, där ljuft och i älskog drörnmes om kommande dagars lön.

Dess hela gestaltning röjer att där något kvinligt dröjer, och smidiga grenarna smyga i kronornas lummiga sal, där sparfvarna hoptals flyga och luften är lugnande sval. Insekterna bland dess blad i saftiga fåror gräfva, och brokiga sländorna sväfva längs vattenytan i rad.

Dess sommar är mera vårlik, och daggen är mera tårlik, naturen långt mera vek, dess mossa har bjärtare grönska, och icke ens blommorna önska en lättare fjärlarnas lek.När hösten emellanåt lämnat sig längre än vanligt kvar, och hjärtlöst med jorden jämnat hvad sommam för fägring ämnat, och sjön blir kylig och klar, den vissnande vassen sviktar af vinterlig svaghet och riktar en blick mot bottnen och ser hvad där under vågorna sker.

Så skimrande blankt är svärdet, som skiljer öarna åt, och, sakta förnimbart, när det till nätterna tystnar, är det som hördes en klagande gråt.

Och fiskarfolket, som vänder i mörkret med bragderna hem, för åran med brådskande händer,när öarnas sknnima stränder i fjärran skymta för dem.

Men bölja på bölja följer i fård ifrån strand till strand, och utan att ana hon döljer den rastlösa sträfvan, som höljer sin slutliga seger i sand.

Årtionden fortgå att flyta i tidens ström efter hand, och fjärdarnas vaggande yta med kusterna form ses byta, och vattnet viker tillbaka, när sundets dyningar dö — så öama sida vid sida och ljudlöst famnande glida i brudsäng i hafvet, det vida, och nödgas ej mera försaka, men vakna som samma ö.Det nattliga ekot brister för alltid och utan svar, och asparnas prasslande mister den klang, som så klagande var.

Nu odling skrider i spåren af sägnernas trolska krets, och redan de sista åren bebygda öarna setts.

Den skiljande vågen redts en graf i grönska, som söfver, och slingrande sig däröfver i kvällen, den skumma och stilla, går stig från villa till villa, och tyst öfver starrgrässtråna de lättaste, nättaste skor — och dimman, som långsamt förtätas, syns dunkel i skuggorna flätas och sanka ängsmarken trånai ångornas fuktiga flor.

Där fordom solskenet blekte de badande gäddornas rygg och blänkande småfisken lekte och lefde bland

drunknande mygg, nu gräs gror i tofvig klunga, och yrande blåsten ruskar i greniga videbuskar, så unga stammarna gunga.

När natten sedan tar vid och mörkret spiran i handen, förtjusande fläktar vid stranden med hemlig, hviskande id de välkända stroferna samla till sagan, den eviga, gamla.isosten.

„Herre, du som alt förmår, gif i år ett lyckligt år ... bönen till din himmel går, Herre, Herre, hör den!“

En augusti-morgonväkt, inga moln och ingen fläkt, men en kylig andedräkt mfvar öfver skörden.Det är frosten, som är här, åkerns gröda den begär — odlarns lön för alt besvär skoningslöst förstör den.

„Herre, du som alt förmår, Herre, gif oss bröd i år . .. bönen till din himmel går, Herre, Herre, hör den!“Sonett.

Obanad stigen öfver heden går och stormen hörs i skogens toppar rifva. „Gråt inte, liten min! Mor ville gifva alt, alt för dig, men intet hon förmår.

Förgäfves har jag letat efter spår i denna djupa snö. Hvad skall det blifva af oss i natt? — Se, drifva efter drifva så långt min blick i detta mörker når!Ja, barnet mitt, här tvingas vi att domna af vinterns köld. Hvad angå nattens ljud oss båda vandrare och vilsekomna?

Var inte rädd att dö ... måhända åter vi se hvarandra, du och jag, hos Gud, som öfvergifvit oss, men som förlåter“.Un saga.

I mörkret på bärgets kullriga rygg

red trollet, med minen så trotsig och trygg.

Med rinnande ögon det stirrar på landen, som ligga i svartaste natt for dess fot, dess hjärna är vanvett, dess blick bådar hot och klubban är tung, som det håller i handen.

Nu öppnar det gapet — och ut därifrån det spyr öfver jorden sitt skärande hån:„Eho, som mig nekar att tjäna, jag reder i skuggornas innersta boning en graf.

Ja, hela naturen skall varda min slaf... I okända makter, jag utmanar eder!“

Och orden de skalla kring jordens rund, så solen blir störd i sin lofliga blund.

f Af vrede han rodnar och hvässer sin flamma och springer ur hafvet med strålande lans, och strax mister trollet sin klubba och sans och bländas och stickes ihjäl med detsamma.

Dock skriar det vildt, då det faller till grus: „Den vare fördömd, hvilkens vapen är ljus!“Tm annan saga.

Prinsessan hon sofver i himmelsäng, med bara armar om kudden, och solen bryter, af ifver att se, mot fönstergardinerna udden.

Hon sofver så lycklig — hon aldrig haft en önskan, som blifvit besviken, ty pappa är mäktig, fast stundom sträng, och konung i många rikenPrinsessan hon drömmer en barndomsdröm om fjärTar och blommor, så ljufva — om lekar i parken, när amman var hök och hon, med tärnorna, dufva.

Prinsessan hon sitter i fadrens knä, han gyllene lockarna smeker:

„Den tiden kommer, innan du tror, då föga mera du leker.“

Prinsessan nndrar — men glömmer det fort och dagen som vanligt fömöter, till dess en yngling i parkens port, med koger och båge, hon möter.

Prinsessan med hemliga ögonkast beundrar gestalten, den långa, och ropar dristigt ett sakta „tag fast!“ och springer... och tages till fånga.I parkens allra tätaste snår de unga leka och rasa.

Men amman söker och finner och får snart syn på de två — o fasa!

Prinsessan stängs i sin kammare strax och gråter om natten sig vaken.

Men kungen, som tror hennes hjärta af vax, / han tänker ej mera på saken.

En dag han säger: „Min dotter, en prins har friat — du bör honom taga.“ Prinsessan svarar, ty honom hon mins: „Förr tager jag mig af daga!“

Då vredgas den gamle: „Ett dygn blott till, och bröllopet här skall firas!

Det båtar ej vägra, det blir som jag vill... i morgon din brudkrans viras.“Så sades. — Men jägaren glömmer ej. Han redan har undgått spaning, och känner prinsessans gråtande nej och följer sitt hjärtas maning.;

Prinsessan hon klagar, i bön till Gud: „Gif hällre mig döden, du grymma!“ — I stället ger jägarn på kvällen bud, på natten de unga rymma.

Nu rasar kungen. Att leta man går bland undersåtar och grannar.

Förgäfves. — Det finnes ej minsta spår. Sin dotter kungen förbannar.

Till sist man slutar att söka dem och dömer som döda de flydda.

Men skogens innersta vet deras hem, en grotta, som tjänar till hydda.I dennas enslighet ingen stör — ack, tänk om knngen dem såge! Prinsessan en brasa på hällen gör, han jagar med pil och båge.

När natten kommer, och alt blir tyst i skogen, den vilda och vida, och hon blifvit kyst och han blifvit kyst, så somna de sida vid sida.

Prinsessan hon drömmer en kärleksdröm om löjen och tårar, så ljufva, och alla slags lekar, där han är hök och hon allena är dufva.

När därpå morgonen randas klar, och mörkret har flytt och farit, då kvittrar lärkan ett jublande svar på frågan hur natten varit.Dock stundom om dagarna, äfven nu, lär jägaren säga bedröfvadt:

„Du hade ett rike att ärfva, du, och arfvet har jag dig beröfvat..

Det talet bryter hon af i dess midt och svarar med ord, som dessa: „Mitt bästa rike är hjärtat ditt — du käre ... nu är jag prinsessal“Sonett.

Man skyndat på med kvällens hvardagsgöra, tils kvarnens buller, själfva barnens skrik, på hvilka bygden annars är så rik, och smedjans hammarslag ej mera störa.

Nu når ett annat ljud de gamlas öra; nu tonar gält harmonikans musik, och stundom låter då en krusad flik af ån invid sitt sakta vågspel höra.Och han, som har en späckad börs i fickan, ett eget hemman, starka armar tvänne och liten skänk att ge i smyg från sta’n,

han får nog taga hårdare i flickan och får nog flera gnnstbevis af henne, än hon består åt någon fattig fan.

mvHngbåtsinteriöR

„Kanske städerskan är snäll, ställer blommorna i vatten ... tror hon det blir blåst på natten? Det är, Gud ske lof, i kväll ganska tyst och lugnt på fjärden. Sissi, lägg för alt i världen inte sakerna så där — kappan kan du hänga här!

Månne någon hytt är ledig?Städerskan är bara god, låmnar väskan där den stod. Sissi, du ska inte ge dig upp på däcket mer, min vän, där är redan mörkt och fuktigt. Var så snäll, stäng dörm igen! Annars är det rätt besvärligt för en gammal fru, som jag, resa ut en ruskig dag.

Om det sedan blåser duktigt, mår jag illa, så förfärligt.

Bädda hufvudgärden låg ... ja, så där skall kudden vara, och var vänlig, kom ihåg väcka oss, om det blir fara. Jag har aldrig varit förr så pass långt ifrån min dörr.Äro vi de enda här?

Jag förmodar båten bär ogeneradt några flera?

Håll ej fönstret öppet mera, mamma fryser nog ändå.

Går ej båten klockan två?

Jag var kanske dum, som drack te där borta på hotellet... kunnat dricka här i stället. Brukar båten mycket rulla?

Sissi, vi ska gå att lulla. Tack nu, bästa fröken, tack!“

* * *„Städerskan såg hygglig ut, fann du, Sissi, ej detsamma? Vänta litet, så ska mamma se om vägkosten är slut.

Vet du, Sissi, jag har skrifvit att vi kommit oss på väg, och hur länge det kan dröja. Tror du öfre sängen blifvit fästad, så den håller, säg? Sissi, här är din pomada och din borste och din tröja. Hvar i alla da‘r är kråset... vet du säkert det var med? Tog ej någon nu i låset?

Vi få vara mer än glada, om man lämnar oss i fred.Månne det är hyggligt vatten . ? . Sissi, Sissi min, låt bli!

Hviid jag vore glad, om natten vore lyckligen förbi!

Hör, hur man där ute trängs... ä’cke det förskräckligt... ä’cke? Kors, så illa stickadt täcke!

Sissi, nu går jag till sängs.

Huru är det riktigt fatt?

Om du känner dig må illa, ska du ligga riktigt stilla. —

Sof nu, Sissi min ... god-natt!

Sissi, är du vaken . ? . nej.

Det är lycka att hon ej mera kan i drömmen höra hvad man sjunger i salongen.Usch, hvad väsen herrar föra! Gud ske lof, nu tystnar sången.“

„Hämta morgonkaffet hit, här är mera lä för vinden I Sissi, du är blek om kinden ... mamma dricker det på bit.

Ser du, sådant bröd de ha!

Vi ha hemma lika bra, tror du inte . ?. bättre, ja.Ab, god-morgon, herr kapten! Tack, så här pass vackert väder gör mig inte något men.

Stor och ståtlig båt, den här... går den in till många städer? Men, kapten, hvad är det där, som man ser där sjön syns sluta? Sissi, titta dit: en skuta!

Ja, nu kan jag se dess stam. — Hvilken tid på dagen torde, herr kapten, vi komma fram? Klockan elfva! Åh, jag borde skynda ner för att se åt hvar vår kappsäck står att finna? Vänta, herr kapten... förlåt, båten dröjer, eller hur, så pass länge att vi hinna lyckligen bege oss ur?Riktigt lugna . ? . det var tur. — Vill du, Sissi, hämta kappan, här är inte fritt från drag ... barnet mitt, fall ej i trappan! Hvad det kändes trygt, om jag hade här den kära pappan.

Tack, min pia .!. Se’n i dag, om vi öfverlefva detta, ha vi mycket att berätta.“"Balit ombord.

På skonerten klockan i rappet slår två, och trögt de nattliga vindarna gå med duggande regn genom tågen. Förrädiskt domnar den rymliga fjärd, där lommen häjdat sin pilgrimsfärd och låter sig vaggas af vågen.

Den röda, sömniga lyktan är tänd och visar i mörkret, mot stranden vänd, hvar fartyget ligger för ankar.

En jungman på däcket går af och an och tycker sig äga ej annat, han, än tunga och sorgliga tankar.Från varfvet blinkar ur stugorna ljus; kamraterna där få ett ärligt rus med dans och annat till bästa, ty styrmannen for till staden i går — och därför borde man ta sig en tår, funderade genast de flesta.

Men när så aftonen ändt,ligen kom och kort i ruffen spelades om hvem vakt ombord skulle blifva, var jungmannen ifrig och utan tur och kom till korta och viste ej hur de andra förstodo att gifva.

Nu vandrar han ensam, stannar ibland, betraktande girigt ljuset i land, och gnolar och fryser och tänker, att gladt han gåfve, han vet ej livad, om hälst på ett ryck han slnppe åstad dit bort, där på afstånd det blänker.Han stirrar med längtan i rymden ut

och söker gissa när gillet tar slut,

tils timmarnas gång han glömmer;

se'n smyger han plötsligt till skansens kvalm

och borrar sig ned i bolster och halm

och somnar i ilskan och drömmer:

Han finner sig vara i smyckad sal, där redaren bjuder på sjömansbal och flickor långs väggarna vänta. Han hålles för ställets raskaste fyr och tycker sig dansa, svettig och yr, med strandens vackraste jänta.

Försåtligt nära hon är med sin kind, och golfvet rundt bär det af som en vind, så ljuset i vändningen släckes; hon känner hans starka arm om sin hals och gör honom ej något motstånd alls, han kysser den kinden — och väckes.I kojen ligger han, dörren gått opp, och regnet, som faller i stora dropp, hörs slå mot däcket på skutan.

Han, undrande, blickar sig stint omkring, men varsnar i förstone ingenting, igenkänner ej ens kajutan.

Jaså, de kommit, så vidt han kan se... de säkert förplägat sig tappert, de, och inte ett grand honom saknat.

Den närmaste snafvat på golfvet, nöjd, en annan blifvit i trappan förtöjd och väsnats, så jungmannen vaknat.

Hur underligt dagern skiftar i grått... men tänk, hvad de andra gossarna fått i natt lefva om efter dansen!

Hans dröm var fager och lockande — ja, i lifvet har han det sällan så bra:

„Ohoj, pojkar, opp och ur skansen!“Spon hamnen.

Den stora ångaren hämtar tjära

tre verst från staden, i regn och dusk.

Bland ved och tunnor stå arbetskarlar och vid en trilla en herrskapskusk.

Af passagerarna ha de flesta försvunnit redan och gått till kojs; man hör blott dyningens skvalp mot biyggan och vinschens gnissel och folkets nojs.I värdshussalen, tils båten lastat, en vän och jag hafva stannat kvar. Två andra resande stå vid disken och taga helan med kaviar.

I mindre rummet, hvars dörr är öppen, ha stadsbor satt sig att spela kort; till oss gör värden igen en utflykt, som redan ofta i kväll han gjort.

„Hvem är den ensamma, mörka flickan, som syns på tröskeln i brokig dräkt?*'

„Hon heter Leila, en sextonåring, med far och mor af zigenar-släkt. — Hör, lilla tatterska (fortfar värden), du är minsann inte annars blyg, stig fram och hälsa på dessa herraroch stå ej så för dig själf i smyg!

Du borde visa dem hur du dansar... skjut undan mattan mot väggen där! Jag vågar lofva (på oss han syftar), att du belönas för ditt besvär.“

„Ja, haf

den vänligheten och gör till viljes ... se, denna penning blir genast din.“

Hon höjer hufvudet, tvekar smått och tyckes först om en stund förstått. Ett flyktigt leende lyser: „Min?

Gif mig en till och jag lyder, herre!“ — Jag gaf.

Hon lyfter armarna, står orörlig, med blicken drömmande, en sekund; så märks en vaggning, lik sommarvågens, och hon har börjat i nästa stund.Smärt är din midja och rundad höften, din arm är blottad och huden glatt; än lockar ögat med tusen löften, än ljunga blixtar utur dess natt.

Som om du såge hur son af steppen på hingst, som frustar, far dig emot, så fladdrar locken och hettar kinden, så vild blir takten och snabb din fot.

Som om du hörde i tältets skngga, där gömd du väntar, en älskad röst,så vekt blir draget kring munnens linjer, så våldsamt häfves ditt unga bröst.

Säg, har du lärt dig i midnattstimman, när månen segrande går ur dimman, af älfvens älfvor de tysta tjät?

Säg, har du fått, innan morgon randats, i bärgets inre en dryck, som blandats af trollens mäktiga majestät?

Hvem gaf dig konsten att så förtjusa och så bedårande sollgt le?

Hvem gaf dig vingar, så sällsamt ljusa, att mina ögon dem icke se?

Du stannar, Leila, och elden slocknar i dina blickar... din kind är våt!Hon andas tungt, drar sig bort i mörkret och brister snyftande ut i gråt.

I värdshussalen, tils båten lastat, min vän och jag sitta tysta kvar. Två andra resande stå vid disken och taga tersen med kaviar.*Oid uppbådet.

Det regnar smått,

och stundom blott

på molnen solen gläntar. —

I stugans sal

ett femtital

af unga karlar väntar.

Studenten står,

så fin och nätt,

bland dem och gör sig viktig.

Och han är ett

och tjugo år,

och därför värnepliktig.Och nu skall han, en herreman,

bland drängar och gesäller, fast det är kallt-, klä’ af sig alt, när ropet honom gäller.

En disig fukt

och tobaksrök

i salens dunkel blandas

med vadmalslukt

och den af kök,

så han har svårt att andas.

„Sjuk, eller hur?

Hm, den har tur,

som många krämpor äger“. —

Han frågas ut,

och vet till slut

ej mera hvad han säger.Han svarar ja

och svarar nej

och hade lust att skrika:

må honom ta

man eller ej ...

det kvittar honom lika!

Så mätes han

utaf en man

med hårda väbel-näfvar;

att visa sig

som stark och vig

studenten icke sträfvar.

Ett ögonblick ännu förgår,

tils granskningen är öfver och med en nick han återfår

de kläder han behöfver.Ur stugans sal

studenten brådt

går ut, så snart han kan det.

Han har förstått

att han för smal

befans för fosterlandet.icke kärlek — endast lek.

Dagens tanke, nattens dröm: lefva — lefva af sin söm.

Utan fader, utan moder — utan syster, utan broder.

Fastän ensam, ej förledd — tidigt uppe, sent i bädd.Fastän fattig, glädtigt sinne — aldrig ute, alltid inne.

Flydde alt hvad karlar hette — tils han kom, ack ja, den rätte.

Flink och flitig vid sin söm — ömsom blyg och ömsom öm.

Lät af kyssar sig beveka — kunde intet honom neka ...

Dubbelt flitig med sin nål — tänker blott på giftermål.

Handen darrar, ögat gråter — hvarför kommer han ej åter?

Tviflet växer dag för dag. — Nyss så kraftig, nu så svag.Gången mattas, kinden bränner — hemligheten ingen känner.

Afven han, den rätte, svek: icke kärlek — endast lek!1.

Kupékamraten, en barndomsvän, satt länge tyst i sitt hörn och rökte, tils jag min tidning beslutsamt lade ifrån mig, gäspande, och försökte att få dispyten i gång igen.

Då tog han sakta min hand och sade:„Så lugn jag känner mig nu på färden, se’n hon mig gifvit sitt ja, sin själ.

En blick af trohet var vårt farväl, när jag drog nt i den vida världen.

En man, förälskad som jag, ej fins, och hvar min härliga flickas like?

Ehuru fjärran från hennes dörr, jag vet hon tänker på mig som förr — jag är den rikaste bland de rike, ett söndagsbarn och en lycko-prins. Snart för mig åter min väg mot norden, till fosterbygden; jag har ej ro att vänta längre, vi byTgga bo och bli det sällaste par på jorden.

Jag är så sprittande glad till sinnes. Arbeta skall jag med lust för två, till stacken drar äfven hon sitt strå,och väg skall brytas, om väg ej finnes. Vi äro unga till själ och kropp, med friska krafter och framtidshopp.

Och blir min härliga, stolta flicka en lycklig moder, och ej blott maka — då skall vårt lif varda rikt som dens, för hvilken sällheten ej har gräns, och jag skall gärna för dem försaka alt, alt, ja alt!

Jag vill ständigt blicka mot detta kommande... ej tillbaka.“2.

Vid första, flyktiga ögonkast

jag såg förändringen och förskräktes.

Då log han bittert — den hand mig räktes var kall, men rösten som fordom fast:

„Min saga år sorg, mitt lif är öde — jag lefver än, men hör till de döde.

Det har förlamat mig, detta slag. Jag kan, jag vill ej förstå det.

Att hafva hunnit så långt, som jag, mot målet — och så ej nå det!

En blick af trohet i minnet jag ser, och dock... jag får inte tvifla mer.Ja, falsk hon varit — nu är det sagdt. Af hennes svek till förtviflan bragt, jag nu har lärt mig förakt... förakt!

Hur annorlunda det kunnat gå! Numera ingen jag litar på.

Min saga är sorg, mitt lif är öde — jag lefver än, men hör till de döde.“Dödsoaho.

„Ställ undan lampan, ty skenet plågar, och gif så isen åt mig igen!

Hvad visar klockan? Half tre? Förgäfves är hvarje hopp — men han andas än.

Hur döden dröjer! Man knappast varsnar att bröstet häfver sig mera. Hör, hur vintem hopar i nattens mörker sin snö i drifvor här utanför.Se — där är boken han senast läste, i går på kvällen. Hvem trodde då, att detta lif var bestämdt att sluta så sorgligt snart... och att sluta så?u

När störst är kraften, skall kraften brytas. Nog är det bittert. — Du stackars vän, ditt slutna öga kan mer ej tala, du vet af intet, men andas än.

Med ens förlamad är all din styrka, din band den ligger så hvit och svag. Jag kan ej mera än vaka hos dig... o, att jag kunde — nog ville jag!

Vi delat mycket i lifvets skiften — du var så trofast i smått, som stort. Jag vet du gärna och helt förlåtit, om mot mm vilja jag sorg dig gjort.Ditt kära anlete! Hur det rodnat af harm vid alt hvad du ej fann rätt!

Du stred för sanningens seger ständigt med fanatism, ty ditt blod var hett.

Nu är din kind lika blek som kudden, som bär ditt lockiga hufvud. „Märk, hur skarpa dragen kring munnen blifvit“. Kom, död, gör slut på ditt grymma värk!

Låt utan plågor hans lif' få slockna — snart ändar natten, snart blir det dag.

Se, ögat öppnar sig ... blicken stirrar ... ett sista, rosslande- andedrag.

„Bort, bort med lampan och upp gardinen!“ Så ... gamle gosse ... du har det godt.

Nu vet du mera, än vi. Med döden lifsgåtans lösning du säkrast nått.MÄRCH EN

Heidelberg

mars 1888åtörchen.

l.

En dimmig morgon vid Neckar döljer de stolta höjdernas form och färg.

Hur ifrigt främlingens blick än spanar, han varsnar intet, han endast anar ... så klarnar plötsligt, och häpen följer han vägens krökning till Heidelberg.Bjärt ligger dalen af våren klädd.

Nu äro töcknen med ens försvunna från dessa stränder, som knappast unna åt staden grund och åt floden bädd.

Röd lyser mullen, där odlarn jämnat en brant för vinet med trägen flit; på andra ställen har solen lämnat af snö en mörknande sida hvit.

Blott här och där, som för tidigt, lurar en ljusgrön fläck mellan rankans murar.2.

När daggen brustit och det är dag, man ser som vanligt på bron en kvinna, med vacker hållning och vackra drag. Mot slättens stigar hon går helt sakta, de mörka ögonen blott betrakta, och mer än andra hon tyckes finna i denna under-natur behag.

På södra sluttningens slottsruiner och gårdsfasadernas rika prakt,dem brand och plundring ha ödelagt, i varma skiftningar solen skiner.

Med stungna ögon står furstens borg, och hundraåriga murgrönsrefvor begärllgt klänga i tornens skrefvor — det hela är en förstenad sorg.

De älsta husen, bland trånga gränder, ses lågt vid foten af denna tron, och bortom dessa en kylig ton, ett silfverskir öfver fjärran stränder.

Grön ringlar floden sig fram i grus. Försiktigt undan dess strida fåror ros tegelpråmar med långa åror, och från fabrikernas dam vid kvarnen hörs hjulens buller och strömmens brus. — Långs alla kajerna leka barnen.3.

Där bärgens linjer med ens ta slut, som om med luften de sammanflöte, och slätten breder sig vida ut och gömmer Neckar uti sitt sköte — där kom han henne en kväll till möte.

De ljusa, knoppande bladen dofta, den höga himmeln från moln är fri, men vägen öde och tom som ofta.

Hon ser ej npp, när han går förbi. Han stannar, böjer sig hastigt, hinner med några steg henne åter fattoch frågar, lyftande på sin hatt, i glädtig ton, med en röst, som vinner: „Förlåt... men denna är er måhända?“ Att kinden rodnar, han märker ej.

Hon svarar vänligt: „En ring? Nej, nej, Ni tager miste“ — och ämnar vända...

Då ler han stilla — och kastar ringen.

Där spåras tillförsikt i hans sätt, men kinden bleknar, han märker det.

„Ifall en främling, som känner ingen,

på strandens stig finner Neckarguld,

blir lyckan honom i kärlek huld,

om strax åt floden han återger det

och blott en kvinna... en vacker... ser det.

Ar inte detta en sällsam sägen?“

Så går för henne han tyst ur vägen.4.

Hur flodens vatten är brunt till färgen! Och moluen hänga så lågt i dag, som om de böljade fram ur bärgen.

På bron de hunnit sitt första slag i sakta mak och i bredd, de tvänne.

Men ej ett ord har han sagt till henne, och hon blott log, när han vände om och öfver gatan så ödmjukt kom.

De stå vid skranket och blicka ned:

en gubbe sågar på stranden ved

bland tunnor, kvastar och gäss och bräderoch svultna ungar i slitna kläder. Bredvid, på bänken, en mor ger di och hennes granne beskäftigt stickar — familjelif inför allas blickar.

„Vi äro nästan de enda, vi, som utan arbete“ — och hon nickar — „i allsköns lätja gå här omkring. Ja, det förhållandet — ej er ring, och inte häller er djärfva sägen — oss förde samman i går på vägen“.

De börja åter sin gång på bron.

„Ni tyckes ensam“ — hon orden säger i en till hälften beslöjad ton, som hennes stämma allena äger.

„Och, utom det, är Ni sorgsen, troi jag“.Först nu sitt hufvud hon flyktigt höjer: „Snart andra sommaren redan bor jag i denna sagornas älsklingsstad.

Hvem vet hur länge ännu jag dröjer?

Här äro alla konturer mjuka, man andas lättare — vet Ni hvad, försynen skapat den visst för sjuka.

Ni är förvånad och tviflar smått . . .

Ack, har Ni någonsin fullt förstått hvad det vill säga att vara ensam?

Ja, svara öppet och ärligt! — Grodt, den känslan hafva vi två gemensam.

Ni ämnar spörja hvad namn jag bär? Förklarligt nog . . . men hvad kan Ni vinna? Jag har ej frågat er hvem Ni är — låt mig då vara helt enkelt kvinna“.5.

På slottets park och terrasser gjuter den blanka solen sin middagsglöd, och öfver gångarnas sand den flammar bland vridna skuggor från tusen stammar.

Hon sitter kvar på den plats han bjöd, med slutna ögon, och njuter... njuter. „Ni vill ej lyda, Ni vill befalla.

Igen mitt namn? Ni är barnslig. — Nå. Ni kan ju gärna mig Märchen kalla, ifall Ni finner det bättre så“.Hon fortfar långsamt, med parasollen halft omedvetet mot marken sänkt, så han kan se henne hel och hällen:

.Jag talar blott hvad jag värkligt tänkt. Det är en lycka att jag är rik och ej de flesta i vanor lik.

Den enda regel, som styr min lefnad, är den, att söija för egen trefnad Jag är ej bitter, det fins ej spår af hån i det, som jag nu er säger: när dagen kommer och när den går, jag undersöker hur pulsen slår och feberns styrka — och hvad jag väger. Se denna hand. .. den är sällsynt finu — hon yttrar alt med beherskad smärta, men med en lidandes trötta min —

„hvem skulle tro, att dess ägarinna är en af läkarne dödsdömd kvinna?

Dock vittnar därom mitt eget hjärta.Ja, denna tanke kan synas tung,

oin man, som Ni “— och hon ler — „ är ung.

Likt hvarje sjukling ha mången gång

mig vårens vindar af hopp berusat;

när sommarn ljudit af fågelsång,

jag luftslott bygt, hvilka tiden grusat.

Jag i mitt väsen, min längtan såg den dolda kraft, som en annan lyfte så högt, så högt — och som dennes håg förstod att väcka för ädelt syfte.

Det var en lek af min fantasi, ett hjärtlöst gyckel, en komedi. —

Men jag förgäter — ack ja, dess värre, det är förbjudet och är ej sed, att tala så med en ... med en herre, som tredje gången man talar med.

Jag är för visso att mycket klandra.

Härnäst, när åter vi se hvarandra (er blick förråder att snart det sker),då må det blifva som gamla vänner“ — och åter sorgset och matt hon ler. „Att vara till är docln stundom skönt, när safter stiga och alt blir grönt — ja, lust att lefva i dag jag känner“.6.

„Hvar gång altanen min fot beträdt, vid balustraden jag gärna stannat och med beundran mot slottet sett.

Då har jag syner — jag kan ej annat.

Jag sökt att skapa ur sagans minne

en bild, till tankarnas tidsfördrif,

af det romantiska riddarlif,

som en gång lefvat och dött där inne.

Det bar inom sig en poesi,

som nu är konstlad och halft förgången;

vi hafva prosan till afgud, vi —

och därför ger jag mig gärna fången.

Ack, tänk er slottet i all dess glans

i forna tider... mitt öga bländas:se, paren ställa sig upp till dans, och rundt terrasserna facklor tändas. Hör, hvilken klang ifrån vapensalen! — Och ingen varsnar hur kvällen flyr och natten nalkas ... med äfventyr.

Min blick jag riktar igen mot dalen, där några blinkande ljus jag ser, ty åter slottet är öfvergifvet.

Det har ej fallit mig in att tveka att tala öppet i alt med er... jag aldrig kunnat mig själf förneka.

Nu vill jag tygla min fantasi.

Den dom, som drager en gräns för lifvet, på en gång binder och gör mig fri.

Som Ni jag säger: jag känner ingen!

Men jag, som Ni — har ej funnit ringen“.När bortom tullen de nått fabriken och slättens bördiga, bruna ängd, där vägen går mellan breda diken och äpplestammar i ändlös mängd, hon brister ut med en plötslig ifver, som blodet till hennes kinder drifver: „Låt vagnen stanna, vi stiga ur och göra hällre till fots en tur mot bygdens gårdar och fält, helt sakta.

Nej, hvilka krypande, låga husvid järnvägsvallen man bygt... betrakta hur horisonten är sällsamt ljus!

Och denna dämpade, hvita dager,

hur den ger stämning — fast den bedrager.

— Ack, hvem har retat dig, stackars lille,

som står i leran och gråter så,

som om det just vore det du ville?

Ur munnen fingret och mössan på!“

Nu gå de vidare mellan träna. —

Hon andas luften i djupa drag, och muntra, skämtsamma ord förläna åt hennes väsen ett nytt behag.

„Jag vet ej hvarför jag här förnimmer en sådan känsla utaf... ja hvad?

Jag är så stormande lefnadsglad, att jag ser alt i ett rosenskimmer af idel lycka och idel fred“. —

Han är förvånad, men ryckes med,och bådas klingande skratt hörs ljuda — tils tvärt hon häjdar sig, midt på vägen, och yttrar, icke ett grand förlägen:

„Vi äro gamla bekanta nu

och ingen, tänker jag, lär förbjuda

att hädanefter jag säger ... du“.

Hon kan ej hålla sig mer — hon skrattar och glädtigt stämmer han in igen, men tystnar strax... hennes hand han fattar och trycker eldigt en kyss på den.„Nu, när jag pröfvar mig själf, allena -är jag densamma, som förr jag var? Jag är en kvinna, som älskar... sena, ostörda timmar ha gifvit svar.

Nyss var det ebb i mitt sorgsna sinne, nu spränger känslornas flod dess dam; nyss var det mörker och tyst där inne, nu tränger jubel och ljus dit fram.Du varma våg, som mitt hjärta fyller, till dina källor vänd om igen!

Du glimt af sol, som min värld förgyller, vänd om din fackla och krossa den!

Min unga lycka jag får begråta, men aldrig skänka ett eget hem, ty några människor nödgas låta sin längtan dö — och jag hör till dem.

Hvad båtar trotsa, hvad båtar klaga, hvad skulle varda utaf oss två?

Han bör ej gifva och jag ej taga — är det ej bättre att skiljas då?

Ja, glimt af sol, som min värld förgyller, vänd om din fackla och krossa den!

Du varma våg, som mitt hjärta fyller, till dina källor vänd om igen!u9.

Verandadörrarna stå på glänt, ty sommarvindar, ur dvalan väkta af vårens värme, där ute fläkta, och äfven svalorna återvändt.

Det vilda vinet i klungor växer kring fönsterposterna och balkongen; ifrån planteringen, nedanför den hvita villans portal, man hör hur bladen prassla och fågelsången.„Se, hela landskapet stjäl reflexer af himmelns rodnande aftonsky. Den är förtjusande, denna vy!“

Hon gifvit honom sin ena hand, som tyst och tacksamt han sakta smeker. Kring hennes läppar som vanligt leker ett sorgset leende drag ibland.

„Hur länge, länge har jag ej väntat på denna lycka för mig också!

Och dock — hur skrämmande lätt det händt att vi aldrig skulle ha mötts, vi två“.

Hon drar sig undan hans arm och går med trötta, långsamma steg till flygeln. „Hvad nu jag känner du ej förstår — och knapt jag själf, ty i många årjag hålllt känslorna stramt i tygeln. Nu må de tala, men i musik, där jag har rätt till att trotsa hinder. Ett ord befriar mig ej, det binder, och Märchen aldrig på dem var riku.

I början spelar hon lugnt och dämpadt. Af hvart ackord och af hvarje drill hans själ kan, anande, sluta till hur med sin kärlek en strid hon kämpat. Men så blir takten alt mera vild, ur instrumentet en yster skara af segerbådande toner stormar, till dess hon plötsligt af dessa formar med djärfva grepp en fantastisk bild af lifvet, sådant det kunde vara.

Och därpå spelet igen blir lent, som hade ekot fått nya vingar, då öfver strängarna det förklingar.Med ens hon reser sig upp från stolen: „Jag är en dåre! Det är för sent. —

Du må ej detta som tvekan tyda.

Jag får ej stirra mig blind på solen, ty jag, den äldre af oss, är den, som måste hafva besinning än.

Jag känner domen, som jag bör lyda, och får ej hoppas på någon annan“.

Hon lutar hufvudet mot hans bröst, och ömt han kysser den bleka pannan. När dolda tårar hans blick förblinda, hon hviskar rörd med sin mjuka röst: „Ack, stode tusende kring oss här, jag om din hals ville armen linda, att visa dem hur jag har dig kär.

Jag älskar dig, medan än en gnistaaf lif jag äger. — Du vet det nog, dig, endast dig, har jag svårt att mista, ty så du Märchen tillfångatog.

Ännu en kyss ... låt det bli den sista..Luzern i maj.

„För mig, den flyende, återstår att dessa rader till afsked skrifva:

Sök ej att finna den väg jag går, förgäfves vore ändå din möda, ty här förlorar du hvarje spår — och utan vittnen jag vill förblöda. Låt glömskans fallande flingor blifva de hvita rosorna på min graf...haf tack för alt hvad ditt hjärta gaf, och tack för alt hvad det velat gifva! Jag handlar blott till ditt eget bästa. Det var först nyligen jag förstod, att aldrig finge jag, aldrig, mod att vid mitt öde en annans fästa.

Då tog jag ändtligen mitt beslut — och nu min strid har jag kämpat ut.

Men du ... blif lyckllg... och må du glömma den korta dröm, som vi djärfdes drömma!

Jag bure hand på mitt usla Uf, om ej det lefde af detta minne.

Du fann i drömmen, med mannens sinne, ett sysslolöshetens tidsfördrif, med nästan ömkan som grund där inne, låt vara vänskap kom till också.Du vill ej varsna det själf — jag gör det, men klagar ej, ty du rår ej för det, och kan ej häller dig förebrå.

Arbeta . .. hata... och mins att lifvet ej vardt af kärlekens Gud oss gifvet... måhända finner du lyckan då!

Snart glömskans fallande flingor blifvit de enda rosorna på min graf.

Haf tack för alt hvad ditt hjärta gaf — jag vet hvad nu jag i gengäld gifvit“.KAREL OCH MARUNA

Vras

februari 1889.Mattel och /itaruna.

i.

Hon är den vackra Maruna, en borgarflicka från Prag, med ögon, blixtrande, bruna, med läppar som röda koraller, med hår, som i vågor faller, kring blottade skuldran ett galler, och tusen andra behag.

Hon går så lätt som gasellen,när skygt den smyger om kvällen till skogarnas vattendrag, hon sjunger som näktergalen, hvars stämma lockar i dalen, och skrattar hon, hvilket händer i glammande lag ibland, man ser hennes hvita tänder, och blicken hon ynglingen sänder hans hjärta sticker i brand. — Hon fylt sitt sjuttonde år och modrens förrättning sköter; beundrande ögon hon möter, så ofta på gatan hon går.

Och Karel, den rike och glade studenten från Wien, är han, som en gång bedjande ladesin arm i hennes och sade att om blott henne han hade, så fans ej stoltare man.

På höjden af borgens trappa en morgon han talar så, i kårens brämade kappa med guldbroderier på.

De stannat vid balustraden, högt, högt ofvan Holdau-staden och högt ofvan tränas toppar.

Sitt finger hon tankspridt doppar i regnets glittrande droppar, men svarar ej och vill gå.

Och Karel är han, som vågar på skuldran trycka en kyss, och åter och åter frågar och ber han detsamma som nyss.Då ryggar hon — blicken lågar, den mörka kinden blir hvit:

„Jag borde ej följt er hit.

Ni är den slösande, rike, förnäme baronen från Wien — jag aldrig kan blifva er like, för mig är Ni altför fin.

Och fattiga flickor må,

hur ljuft än frestelsen klingar,

till herrar ej sätta sin lit.

Jag vet hur det brukar gå; hur mången stackare bringar ej mannen på fall med flit!

Jag tror ej ett ord, ej ett enda. .. nu är det för alltid sagdt.

Ni må till andra er vända, ty jag är nog på min vakfv.Hon närmar sig trapporna, lämnar platformen och ilar åstad.

Han stampar i marken och ämnar ... han vet icke själf ens hvad.

Han ser huru bort hon hastar, men följer ej hennes färd:

„Min kärlek så du förkastar, som vore den intet värd.

Ja, grymt du behandlar mig — men när märker väl älskaren felen, ack när, hos sitt hjärtas vän?

För mig förblir du juvelen i lyckans gyllene skrin, som ödet, det blinda och hårda, har fått i sitt våld att vårda.

När åter jag når mitt Wien, kanhända det döfvande lifvetmin saknad lyser i bann?

Hvem vet, hvem vet hvad som händer? Men står det i stjärnorna skrifvet, att snart tillbaka jag vänder, då måste du släcka de bränder din skönhet i mig tändt an!u2.

De jaga hvarandra, vår och sommar och höst och vinter — ty utan att tröttna väfver med flitiga fingrar tiden af dagar sin väf af år.

Ve — offer på offer kräfver i snärjande labyrinter vidundret vid Donaus flöden! Dess glänsande kropp är vriden,som ormens, i ring på ring, och, likasom dennas sting, dess bett kan bringa en döden. Ve den, som skänker det dyrkan, må aldrig han hoppas på nåd! Hvem har väl Teseus-styrkan — och hvem Ariadnes tråd?3.

På höjden af borgens trappa, i tiggarens slitna kappa och stödd emot balustraden, i långa stunder han stått.

En korg har plats vid hans sida. — Nu låter han blicken glida långt bort öfver Moldau-staden, och tankarna tungsint följa:

„En självfömedringens lott blef Karels. — Som bölja på böljaha åren kommit och gått.

Mitt lif är ett stormigt haf, som höjt sina vågor bakom mig, förstört det bästa inom mig, beröfvat mig mod i striden och dragit min styrka i kvaf. — Ja, här är stället... det väcker till lif en bild, som förskräcker. På blott några ord berodde min lefnadslycka i tiden.

Nu laster ha frätt min märg, jag krympt ihop till en dvärg emot den jätte jag trodde mig blifva så säkert en dag.

En människa från sina sinnen, en fattig sjukling är jag, som äger ej annat än minnen af lidelsefulla stunder,af namnlös nöd och af skam. Förtviflad jag dukat under — men hvarför? Oa est la fetnme?

Hon var den vackra Maruna, en borgarflicka från Prag, med ögon, blixtrande, bruna, och tusen andra behag.

Sju år redan gått till ända, se’n sist den sköna jag såg, men aldrig de kunnat vända från henne, nej aldrig, min håg. Hvem bär på sitt samvete skulden, att nu mitt lif är en gr af, där sol ej någonsin skiner?

Kom, köp mina apelsiner,

fem kreuzer för en — två gulden

för alla ..Han tvärt bryter af. Hans stirrande blickar sluka en plötsligt synlig gestalt, densamma, den kända, hvars mjuka, förföriska former i drömmen förföljt honom öfveralt.

Han sjunker tillintetgjord på knä, så han vägen stänger; ur hjärtats innersta gömmen en bön till läpparna tränger i brutna, stammande ord:

„Maruna, din arme slaf inför dig i stoftet ligger.

Åt styrkan ditt nej du gaf, nu svagheten ödmjukt tigger. Maruna ... förbarmande haf!u

Först tiger hon — af hennes min han svaret redan kan ana:„Att du djärfs därom begära! Förr höll jag dig altför fin ... nu är så fläckad din bana, att ingen vill komma dig närau.

Han brister i gråt, hennes hån likt djupaste dolksting sårar — men bllnd hon är för hans tårar och går med förakt därifrån.

En rysning skakar hans kropp:

t # < _____________

„Hon valde väl sina pilar.. .

nu dräptes mitt sista hopp“.

Mot kylande balustraden

sin heta tinning han hvilar.

Brådstörtadt springer han opp

igen och betraktar staden,

som ligger lågt för hans fot,den blånande himmeln och raden af spiror och tom däremot.

Han varsnar med hån och sorg och afund, att människor gifvas, som kunna arbeta, som trifvas, när lyckligt affärerna drifvas i gränder, på gator och torg. „Mig lifvet gaf ingen valuta. Nå-väl — så måste det sluta“.

Han sparkar undan sin korg, så frukterna rulla i trappan, och stiger på yttersta kanten af muren och fattar dess galler och lutar sig ut öfver branten och gömmer sitt hufvud i kappan och släpper sitt tag — och faller.FÖRSTE VIOLINEN

‘TSlünaaen'ßörsfe oiolinen.

Interiör.

Vintern lidit emot våren — ute ljumt och utan snö.

I den öppna korridoren stå i kö stadsbud, kuskar, pojkar eller tjänsteflickor och mamseller: „Ein Mass Bier!

Vier und zwanzig Pfennig ... hier“.Moln af rök i rummet — gasen

lyser liksom genom flor. Mycket folk och trängseln stor. Här och där ned på golfvet ifrån glasen dryper skummet, och den feta münchner-maten („Geb’n Sie mir ein’ Nierenbraten!“) mättar salens atmosfär.

Hvarje grupp i den hettande lokalen faller in, med vilda gester, när orkesterpersonalen stämmer upp: „Fisclierin, du kleine, fahre nicht alleine,fahre nicht bei Sturmgebraus auf das wilde Meer hinaus ..

Rundt omkring ett af borden sitta äfven vi från norden.

Nej, hvad spring och hvad flaxande af kjolar öfver bänkar, mellan stolar och estrad! —

Hör på förste violinen, se på minen huru glad!

Larmet tyckes ej genera mannen i att dirigera, och han ger oss,när han ser oss, ögonkast, som triumfera.

Med en skräll slutar bullersamt musiken för i kväll, och den tacksamma publiken stampar öfverljudt och klappar. Förste violinen nappar notema ifrån sitt ställ, kommer till oss öfver salen — åh, vi veta hvad han vill oss. Att han bjuder på en pris, är signalen till revanche på annat vis. När han fått sitt öl, han slukarförsta litern som han brukar i ett enda drag och ler; slår sig ner, torkar skägget, glor och blinkar, till dess någon af oss vinkar efter mer.

Då först blir han rätt i tagen, öppnar västen öfver magen och förtäljer vidt och bredt om de sina och de länder, som han sett:

„Jag har färdats mer än mången, är nu gift för andra gången ... sådant händer stundom lätt.

Ack, min första var så vacker, ja, så innerligen vacker som en dag!Men hon dog och blef begrafven — kvar med ungarna blef jag.

Ach, mein Gott! En bister kvinna är min andra ... herskarinna ...

jag är slafven ... kommer aldrig mer på trafven.

hvilka pröfvat hvad jag pröfvat dag och natt, gladt så många, som jag gladt,

och bland dem, hvilka sårades och sedan sändes före hären hem.

Meine Herren, här vid örat sen I ärren.

Och ändå finnas få,

och så få, som jag, bedröfvat.

i • • .

Jag var med år sjutti redanJa, på motgång utan like har min lefnad varit rik. — Kraftigt öl och lätt musik, så’n som nyss, äro nu mitt himmelrike. Dessutom ibland ... hi-hi, kan väl någonsin man bli, ens af nöden, kall vid glöden i en kyss?

Hvarför sörja för de år jag än har kvar?

01 jag fått och mera får jag, jag kan spela, jag är munter, ja, lass geh’n, wenn auch herunter — jag är klar!

Meine Herren sind ja Schweden?

Ich bin Münchner. — Prosit Schweden!“&—ttt—ttt—ttt—ttt—tt*

0-0-0-. U 999---999

235

999 999

tln «iobs bok.

Job

en from mans lif förde; ägde af gods och rykte mer än nog. Herren hörde alla hans böner;

honom föddes döttrar och söner. Herren gaf och Herren tog.

Jobs hus föröddes.Herren slår Job med onda sår.

Job talar:

„Hvar är den nåd, som hugsvalar? Sen detta: min kropp är full af aska och mull, mina ben förtorkade af hetta. Min röst är vorden en klagan och suckan min dagliga spis. Sträng är agan, . och blodigt det ris den Allsmäktige för.

Hvi handlar Han så mot ett flygande strå, mot ett sviktande rör?

Hvi måste jag detta lida?Jag hånas af barnens hop, min tjänare hör ej mitt rop, min hustru vämjs vid min sida. Hvi gör jag bot och fäller till föga?

Herre,

i mörkret jag gick vid ditt ljus; ohulpen lämnade ingen mitt hus. Städse jag var den fattiges far, den blindes öga, den haltes fot.

Herre,

Du har mig ledt.

Jag är rättfärdig, men Du mig vägrar min rätt.Ja, jag vet det ftdlväl, att så är, att en människa icke kan bestå rättfärdig för Gud. Täckes honom träta med Honom, så kan han icke svara Honom ett emot tusen. Vill man makt, så är Han för mäktig; vill man rätten, ho vill vittna med mig? Det är det, som jag sagt hafver: Han förgör både den goda och den ogudaktiga“.

måorotius och läydio.

Öfver Tiberns gula vågor västan sina fläktar styr och från strandens myrtenskogar bland violens ångor flyr. ,

Solens guldvagn redan lämnat söderns aftonhimmel, men ofvan horisontens linje dröjer sista strimman än.Bortom präktigt siradt galler och i sånggudinnors vård, skymtar mellan piniestammar skaldens från Sabinum

gård.

Hvems är stämman, som har ordet? Slafven lyssnar: den är hans, villans herres, som vid lyran skänker samlingen dess glans.

Skuggan från oliven faller öfver taffelrunden fin, höljande i dunkel skymning blommor och falernervin.

Lutade mot kuddar, gjuta djupt ur musslans fylda vrår gratier med lösta gördlar syrisk olja i sitt hår.Hvilken eld i skaldens öga! Bägarn darrar i hans hand, när vid forna älskarinnan blicken fäster sig ibland.

„En tid, Lydia, jag ensam armen kring din hals fick slå — purpurns prakt och forums äflan voro intet för mig då“.

Hör, hur lesbisk plekter dallrar ljuft som Orfei musik, medan ekot ängsligt smyger fram ur skimrande portik.

„Och när jag för Cloés blonda lockar blef af dig ej glömd, lefde Lydia långt mer än fordom Ilia berömd“.Af ett sällsamt vemod skalden fängslats under kvällens lopp, tils han plötsligt höjer hjässan med bekransad tinning opp:

„Nu mig trakisk flicka tjusar med sin cittra och sin sång, och för hennes välfärd vill jag utan fruktan dö en gång“.

Cytereas gosse smyckat Lydia för Fauni fest med en tidig törnros, den hon tankspridt leker med som bäst.

Se, hur fina kinden hvilar rodnande mot blottad arm, hur på hennes läppar färgen glöder retande och varm!Och hon glättar smeksamt sakta mjuka hyendet och ler:

„Skonar ödet blott turinern, tusenfaldt jag lifvet ger“.

Redan morgonljusning öfver fjärran kullar börjat gry, när Mercur med smidigt gissel drifver skuggorna att fly.

Nymfers danser med satyrer taga vid i kylig lund, och mot gallerporten slafveu vågar slumra in en stund.

„Lydia, om slocknad kärlek vaknade till välde än,

Cloé glömdes, och jag kände längtan efter dig igen?“Finnes ej i röstens tonfall dårande förtrollning kvar?

Ar ej hängifvet och villigt forna älskarinnans svar:

„Vore du ock drömlikt flyktig, eller vild som stormigt haf, vill likväl med dig jag lefva, tils min lifstråd skäres af.

Famna mig, du sångens älskling, hvilken stygisk våg ej når, hvilkens rykte daciern känner och den brusande Bospor!“

#Utjrons syn.

På Newstead-Abbey. — Dagens första strimma emellan parkens grenar börjar glimma och växer och blir sol.

Han spritter till och vaknar i sin stol, där efter nattens orgier han hvilat.

En syn, en dröm, en aning genomilat hans själ. — Han tykte att han en kvinna såg, en härlig kvinna, fjärrskådande, i brokig mantel höljd,af hela världen känd och värd att vinna, men hatad, älskad — hyllad och förföljd. Det var hans rykte.

Så såg han tvänne män. En dunkel glöd uti den enes ögon brann och brände.

Den andres sköna drag han icke kände. Hans lif — hans död.

Just då, när synen bleknade och flydde och dagen grydde,

han hörde hur ett skri af ångest ljöd: och kväfvande i sina armar trykte hans lif hans rykte — för att besegras af hans sköna död.Dadstenammncin.

(1498)

Nyss hördes manande aftonsången ur klosterbyggnadens bönkapell.

Snart tystnad inträdt i nattens följe och sökt sig skydd i dess svarta hölje, det växer skuggor i alla gångar och

råder mörker i hvarje cell.

Om dessa murar förmådde tala, hvad skulle framgå ur deras bikt?

Där köttet dödats och sorger gråtit och ånger klagat och Gud förlåtit, där djärfdes älska en gång en kvinna, som ägde ord för sitt hjärtas dikt.I hälgad jord som förtegna vittnen stå träna frusna i snöig dräkt; de stundom varsnat i stilla nätter, där ett af tornen åt gården vätter, hur bakom gallret för isigt fönster försvunnit ljus först i morgonväkt.

Säg, glömmer riddaren Axel Nilsson att Ingrid Persdotters tro han fick? — Ett bref hon präntar med trägen möda, och handen darrar och kinder glöda, det bor en ömhet förutan like i hennes tårade, sänkta blick:

„Du allra ljufvaste hjärtans glädje, min lefnads sommar och sol du är.

Jag mins så väl hur du sist i lunden på harpan lekte i aftonstunden, när tyst jag satt på ditt knä och tänkte att mer än alt du mig blifvit kär.Ack, mången världslig och vågad tanke förstulet faller mig ofta in.

Här är så kvaft i S:t Brittas kloster, jag läser illa mitt Pater noster, i självfva mässan du kommer för mig så stark och täckelig, vännen min.

Jag aldrig vore i detta fangsel, om ej föräldrarna velat så, ändock jag dig hörer till med rätta. — Nu får du hemligt från mig en hätta, som själf jag virkat i ängslans stunder af fina guldband och gyllentrå.

Så sant mig Gud och vår kärlek hjälper, vill din jag vara i ve och väl.

Om du dör förr af oss båda, åter och åter troget jag dig begråter, men går jag förr utur denna världen, då bedje du för min arma själ!“Vik trolska, syndiga känsla hädan!

(Hon blir förunderligt sorgset stämd, men snart igen i dess armar fången.) Tyst.!. gå ej smygande steg i gången och hördes icke en nyckel famla?

(Hon släcker ljuset och lyssnar skrämd).

Nej, alt är lugnt inom dessa murar, här vakar ingen i klostret mer.

Där ute kölden förgått omsider, och blåsten yrande flingor sprider — en ordlös bön, och hon lutar sakta i flyktig slummer sitt hufvud ner.

Den uuga nunnan så rikt fann uttryck för all sin längtan, att ögat gret.

När därför länge hon själf i griften haft ro, så lefver och älskar skriften, hvars blyga, hjärtliga tankar föddes i sena timmar och ensamhet.Hån g ens oision.

(Kal« slott — lfSIS)

„Kung Kristiern andre, af dig med ränker och svek jag blifvit till Danmark förd.

Nu rycker åter du an och tänker att snart är Sverge en bärgad skörd.

Jag sönmlös gått under långa nätter, ett plågadt offer för dådlös harm; mitt öga skådar blott Jyllands slätter, och ringa värn är en fånges arm.Det unga, krigiska blodet sjuder, jag känner kraft till mitt lands försvar, och hvad min plikt och min ära bjuder jag viste förr än jag manbar var.

Res kring mig murar, i bojor slå mig, jag trotsar, Kristiern, ditt tyranni: än kommer dag, när du ej kan nå mig... min längtan dödar — jag vill bli fri!

Ja, om en straffande Gud omsider sitt skydd mig ger under villsam flykt, då skall där hemma bli andra tider, så snart jag folket nr dvalan rykt.

Då skall jag draga från bygd till bygder att väpna Dalarnas djärfva släkt, som knapt har bröd, men som äger dygder och blott behöfver sin Engelbrekt.Ett gny skall spörjas från norr till söder, ditt välde, Kristiern, få blodigt slut. — Stån upp, I bärgsmän och trogne bröder, vi vilja drifva tyrannen ut!

Så må befrielsens stormar rasa, tils hoppet börjar att åter gro.

Men då blir lugn — ty med Gustaf Vasa skall fredlig idrott i Sverge bo.“Bepfig vJohan i Mbo.

År femtonhundra-sextitre, när tidig skymning en gång låg kring Åbos torg och gränder, när kölden bundit Auras våg och snön betäkt dess stränder, gick där ett borgarpar att se hur lifligt det i staden var, som aldrig förr i deras da’r.Den låga himmeln breder grå sin töcken-mantel vida, och isens yta likaså bär spår af tö och blida.

De se det tigande, de två, som långsamt öfver gatan gä.

Nu stöter borgarfrun ett tag sin arm i mannens sida:

„Hos hertigen är fest i dag ... jag känner litet till det, jag. Från Eeval vet du att han kom i månaden, den sista, och storm det lär ha varit som om hafvet velat brista. —

Nu däremot är glädje blott.

Se bara dit vårt gamla slotthar ljus i fönstren tända!

Man bygde till dess steukoloss, när hertigen lät bud till oss om öfverresan sända.

Och enligt stora herrars sed har utländsk snickare och smed förfärdigat det mesta; det är för visso inte rätt, men efter hvad jag hört och sett, de gjort också sitt bästa.

Där var en brådska, som förgjord, att få det hela färdigt, men nu är säkert furstens bord blott guld och silfver värdigt.

Hur månget syndigt öfverflöd gör icke dessa tidersig gällande i all den nöd, som fattigmannen lider!

Att djäknarna med fastlagsspel i gycklet komma att ta del, kan man på förhand sluta, och är, som nu, på slottet fest, ses adeln häromkring som gäst och hörs fiol och luta.

Då lyser hvarje herreman så pyntad och så konstigt grann som blott i stora städer, ty hertigen befalt och vill att särskild mästare skär till det fina hofvets kläder.

Det dessutom berättas hur på Runsala en gård med djur man ombesörjt för jakten; det är ej nog med ståt och bjäfs, nej, äfven hundars skall och gläfs förnimmes snart i trakten.

En bana blifvit inredd förtomering och för lekar,

och skrämd jag hvarje afton hör

hur därifrån det ekar.

Det riktigt svider i min själ!

Tro mig: det slutar aldrig väl“.

Så vänder frun, med mannen, om och vandrar hem den väg hon kom.Willeni oan ttDyk.

(15Ö8)

Solen sina första strålar sänder öfver Ålands haf och Ålands stränder, öfver holmar, öfver klippor, dungar, öfver svenska flottan, där den gungar i det djupa sundet — öfveralt.

Vindens morgonkyss på vattnet spåras Man hör årtag, fjärdens yta fåras, slupen landar, vakten följer fången. Blek är kinden, men så säker gången och så hög och spänstig hans gestalt.Detta blef då lönen, som vardt vunnen! — Hårdt är draget kring den vackra munnen, inåtvänd är blicken i hans öga: alt, som omger, angår honom föga, ty vid nästa timslag skall han dö.

Ack, hans tankar söka än torklara hur han kunnat så förblindad vara, att med glädje tro sig målet nära, fast han vågat fläcka krigarns ära — för att skjutas här på denna ö!

Lyckans drömda, kärleksrika sköte genom brott han velat gå till möte. Hvarför, hvarför stod den enda kvinna,

som han tillbad, blott med svek att vinna? Längtan segrade, hans blod var ungt.Men för vanlig vinning ej han felat. Hjärtat, mellan plikt och kärlek deladt, glömde plikten, glömde ed och vänner. Bäst att slutet nalkas, ty han känner huru rättvist domen drabbar tungt.

Därför står han, vanärad och bunden, nu i lugn och väntar sista stunden. Öde, nyckfullt strör du dina lotter! „Katarina, Flemings sköna dotter, jag för din skull hertig Karl förrådt!“

Solen sina varma strålar sänder öfver Ålands haf och Ålands stränder, öfver holmar, öfver klippor, kullar ...

Hör, hvad är det? — Öfver fjärden rullar straffande och plötsligt ljud af skott.Sojatoslaos sista strid,

(072)

Midnatten sveper sitt mörker tätt kring Dorostols ringade murar.

Bland skogarnas snår och på ödslig slätt, hvarhälst den dystra skuggan sig bredt, en hotande fara lurar.

Zimisces, grekiske kejsaren, strängt belägrar den grymme varjagen.

Tolf gånger lyckan sitt hjul har svängt., alt närmare vallarna fienden trängt, men än är staden ej tagen.I stridernas vimmel och vilda larm som furier kvinnorna brottas.

De svarta ögonen gnistra af harm, och hånfullt mången svällande barm för lansarnas spetsar blottas.

Se, Svjatoslav far öfver fältet hän, med yxan i härjande händer, och krigare stupa på krossade knän ... man hör de döendes jämmerskrän i dånet kring Donaus stränder.

Nu natten fallit omsider på, och hărarna skilts med möda.

Nu skiuer månen ur skyn — och då man ser de belägrade ljudlöst gå ur staden att bränna de döda.Till sist varjagen beviljas rätt att fritt sina färde fara.

Och nu öfver samma ödsliga slätt, som nyss så blodiga strider sett, i fred drar Svjatoslavs skara.

Men petjenegernas lömska stål på vägen den väldige fäller.

De lämna hans söndersargade bål åt djuren som rof — i hans hnfvudskål åt höfdingen vin man häller.Kievs klippiga, kala stränder, höga, sandiga, nakna kullar, skog i fjärran, med röda stammar, mörkna långsamt mot purpurskyn. Brun och ristad af vindens ilar, flyter floden för-bi där nere, banar strid och i breda fåror mellan stenarna väg i dyn.Ängsligt fruktad, Perun, du dyrkats, åskans gud i de hedna sekel, vida blickat med gyllne öga öfver stränderna från din stod.

Nu är störtad din tron, den höga; Kievs männer och Kievs kvinnor, gubbar, trälar och barn, som kvida, stiga lydigt i hälgad flod.

Skymfad, piskad, Perun, du ligger, åskans gud i de hedna sekel, vräkt i vattnet och förd af strömmen, brutet vrak på ett öde grund.

Hell dig, segrare, hell Vladimir, hjältesagornas store kämpe, unge brudgum och ryktets älskling, du är kommen i lycklig stund!Helig, helig, vi se dig, herre! Österns hof har ej minskat glansen i ditt späjande örneöga, stolt du sitter på smyckad häst. Hären bildar en ram omkring dig, vapnen rassla och dopbön läses öfver kristnade, skrämda hopar högt och tydligt af grekisk präst.

Men, Vladimir, Perun är mäktig, åskans gud i de hedna sekel — håll dig redo, när molnen mörkna,

„Kievs strålande, sköna sol!“

Mins att hämden är ständigt vaken, håll dig redo, Perun är mäktig, blott hans bild har du krossat — blixten når dig än på din furstestol!'©atciroima homniif!

Hästarnas guäggning, kamelernas skrik ocli vagnarnas gnissel... fångames jämmer och stönande rop under främlingens gissel ljuda i Kiev. — Tatarerna kommit!Kampen är slut

och staden är härjad.

Marken är färgad

af lefrade pölar;

segraren sölar

i blod sina händer.

Luften är full •

af larmande tjut.

Buro ej nyss bojarernas hustrur dyrbara smycken af silfver och gull? Lydde ej förr beständigt slafvinnor hvar deras vink? Tjäna de själfvaej nu i förnedring barbarernas kvinnor? — Tatarerna kommit!

„Ve de besegrade! Följer fördärf ej i Batus spår?

Växer ej död ur sådden han sår?

Aran och friheten, alt är oss röfvadt. Nämn oss den grymhet hordernas höfding här ej föröfvat! — Tatarerna kommit!“